

FIIA 5/2010

COMMENT

Matti Nojonen
Ohjelmajohtaja
Ulkopoliittinen instituutti

Kallasvuon seuraava askel > Yritysjohtajaksi Kiinaan?

Kiina etsii ulkomaisia yritysjohtajia suurten valtionyhtiöidensä johtopaikoille. Nämä yhtiöt ovat kuitenkin yksi Kiinan suljetuimmista talouden sektoreista. Kommunistisen puolueen valta nopeasti globalisoituvissa valtionyhtiöissä pysyy edelleen hämärän peitossa.

Kiinan valtio tiedotti syyskuun alussa, että toistakymmentä maan suurimpiin kuuluvaa valtionyhtiötä aikoo palkata uusia johtajia ulkomailta. Paikkoja on avoinna esimerkiksi valtion rakennusyhtiössä (China State Construction Engineering Corporation), ydinvoimayhtiössä (State Nuclear Power Technology Corporation) sekä matkailualalla Hongkongissa (China Travel Services).

Pekingin julistama uudistus on yllättävä, siitäkin huolimatta, että Kiinasta on tullut maailmanlaajuisesti toimiva taloudellinen supervalta. Talouslehti Fortune'n 500 suurimman yrityksen listalle mahtuu komeilemaan tänä vuonna jo 46 kiinalaisyritystä, joista 11 on noussut listalle kahden viime vuoden aikana. Tarjoaisiko Kiinan uudistus uusia työpaikkamahdollisuuksia äskettäin erotetulle Nokia toimitusjohtajalle Olli-Pekka Kallasvuolle?

Ennen kuin Kallasvuo innostuu liiaksi Kiinan valtion työpaikkailmoituksesta, on kuitenkin parempi selvittää, miten nopeasti globalisoituvia valtionyhtiöitä johdetaan ja millaiset taustavoimat yritystoimintaa ohjaavat. Kiinalaisen valtionyritysjärjestelmän ruumiinavauksen voi aloittaa samaisesta työpaikkailmoituksesta.

Ilmoituksen taustalla on kaksi organisaatiota: Kiinan kommunistisen puolueen henkilöstöhallinnon kes-

kusvirasto ja Valtion omistusten ohjaus- ja hallintoviranomainen SASAC.

SASAC perustettiin vuonna 2003 hallinnoimaan ja uudistamaan huonosti tuottavia valtionyrityksiä. Organisaatio toimii suoraan valtioneuvoston alaisuudessa ja se valvoo 129:n suurimman kiinalaisen valtionyhtiön toimintaa. Peking on nimennyt nämä yritykset ”Kiinan talouden selkärangaksi”. Valtavilla yhtiöillä on lähes 20 000 tytäryhtiötä ja tytäryhtiöiden tytäryhtiöitä ympäri maata. Kiinan lakien mukaisesti SASAC myös nimitää ylimmän johdon ja toimitusjohtajan valtionyhtiöihin.

Silmäys toiseen työpaikkailmoituksen taustalla olevaan organisaatioon, Kiinan kommunistisen puolueen henkilöstöhallinnon keskusvirastoon, avaa oven kafkamaiseen maailmaan. Keskusviraston kotisivu (<http://www.12380.gov.cn>) on luettavissa vain kiinan kielellä, vaikka organisaatio julkaisi ilmoituksen avoimista johtajanpaikoista englanniksi. Tämän voisi tulkita kömpelöksi virheeksi, mutta kotisivujen pikainen selaaminen paljastaa organisaation todellisen salailevan luonteen.

Sivustolta on mahdotonta selvittää sitä, kuinka laajasti organisaatio on levittänyt lonkeronsa Kiinaan, sen enempää kuin ottaa selvää organisaation koosta. Sivuilta ei löydy mitään tietoa henkilökunnasta, eikä

sivuilla myöskään kerrota johtajan henkilöllisyyttä (tiedämme muista lähteistä, että organisaatiota johtaa Li Yuanhao). Organisaation strategia tai tehtävä eivät myöskään käy sivustolta ilmi.

Kallasvuo saattaisi päätellä, että viraston kotisivut ovat vielä rakenteilla, ja hän voisi siksi soittaa ainoaan sivuilla näkyvään puhelinnumeroon (010-12380). Soittajaa tervehtii kuitenkin vain puhelinvastaaja. Vastaaja kehottaa kertomaan viestissä puoluevirkaileijoiden väärinkäytöksiä tai puoluevirkaileijoiden nimityksissä tapahtuneista rikkomuksista.

Henkilöstöhallinnon virasto on kommunistisen puolueen vaikutusvaltaisimpia ja salamyhkäisimpiä osia. Sen päätehtävä on nimittää työntekijöitä eri tehtäviin puolueen sisällä ja valtionhallinnossa. Virastolla on päätösvalta miljoonissa nimityksissä kautta maan, ja se kokoaa henkilötietoja kansioihinsa. Se laatii myös luottamuksellisia arvioita henkilöistä, jotka saattaisivat soveltua tulevaisuudessa tärkeimpiin politiikan ja talouden tehtäviin, kuten valtionyhtiöiden puoluesihteeristöön tai valtionyhtiöiden johtajistoon. Viraston avulla kommunistinen puolue hallitsee valtionyhtiöitä ja vaikuttaa niiden strategiatason päätöksentekoon.

Kiinan valtionyhtiöiden johtamisrakenteen tutkiminen ei ole miten-

Käyntiosoite
Ulkopoliittinen instituutti
Kruunuvuorenkatu 4 00160 Helsinki
Postiosoite
Ulkopoliittinen instituutti
PL 400 00161 Helsinki
Puhelin
+358 (0)206 111 700
Fax
+358 (0)206 111 799

www.upi-fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan yhteydessä toimiva, riippumaton tutkimuslaitos. Instituutti tuottaa korkeatasoista tutkimusta, joka tukee poliittista päätöksentekoa ja avointa keskustelua niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Instituutin julkaisut käyvät läpi sisäisen editointiprosessin, mutta julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

kään merkityksetön kysymys. Maan suurten valtionyhtiöiden vaikutusvalta kasvaa maailmanlaajuisesti: jo noin yhdeksän prosenttia Fortune 500:n yrityksistä on kiinalaisia valtionyhtiöitä. Tällä hetkellä näiden voittoja tavoittelevien yhtiöiden verkostot leviävät maailmalla hyvin samalla tavoin, kuin niiden ulkomaiset kilpailijat ovat aikaisemmin rakentaneet ylikansalliset rakenteensa.

Kansainvälisen yhteisön on hyvin vaikea erottaa Kiinan virallista ulkopolitiikkaa ja Kiinan isojen valtionyhtiöiden toimintaa toisistaan. Kiina ajaa näet joskus valtiollisia etujaan yritystensä kautta ja joskus nämä yritykset puolestaan ajavat puhtaasti omia kaupallisia etujaan. Lisäksi niin kauan kun puolueella on lonkeronsa valtionyrityksissä, tämä rajoittaa yritysten mahdollisuuksia investoida tietyille maantieteellisille alueille ja sektoreille.

Voi hyvin olla, että johtajanpaikkojen avaaminen ulkomaalaisille on Pekingin tietoinen strategia, jonka päämääränä on vähentää tulevaa ulkomaista kritiikkiä, joka mahdollisesti kohdistuu puolueen ja valtionyhtiöiden johdon läheisiin suhteisiin. Jos tämä on taustalla oleva syy, niin olisi kuitenkin ollut viisaampaa jättää työpaikkailmoituksesta kokonaan pois Kiinan kommunistisen puolueen henkilöstöhallinnan keskusviraston nimi. Koska nimi oli kuitenkin

ilmoituksessa, niin ainoa jäljelle jäävä tulkinta on, että puolue käyttää valtaansa valitessaan ulkomalaisia johtajia strategisesti tärkeiden valtionyhtiöiden johtoon. Ilmaan jääkin kysymys, mitä muita keinoja puolueen henkilöstöhallinnon keskusvirasto käyttää Kiinan suurimpien yhtiöiden johtamisessa. Jos asiaa tarkastelee johtajuuden ja hyvän hallintotavan näkökulmasta, niin miltä Kallasvuon kaltaisista ehdokkaista mahtaisi tuntua työskentelytoimintajohtajana puolueen valvonnassa?

Vaikka Kallasvuo kuitenkin päättäisi hakea työpaikkaa valtionyrityksen puoluesihteerin varjosta, olisi hänen ensimmäinen haasteensa toimittaa hakemuksensa henkilöstöhallinnon keskusvirastoon. Nokian uudesta kosketusnäytöllisestä C3-puhelimesta ei olisi apua viraston katuosoitteen etsimisessä, sillä osoitetta ei kerrota viraston internet-sivuilla. Tällainen on kapitalismin taso maailman toiseksi suurimmassa taloudessa: virasto joka valitsee maan 5000 vaikutusvaltaisinta johtajaa Kiinan politiikan ja talouden kärkipaikoille, ei kerro kotisivuillaan omaa katuosoitettaan.

Yhtä kuvaavaa tälle salaisuuksien verhoamalle organisaatiolle on se, että toimistorakennuksessa Pekingissä ei ole minkäänlaista logoa tai merkkiä, joka paljastaisi viraston olemassaolon.